

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۳۰۰/۲۳۷۱۹
تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۰۹
پیوست: ندارد

تولید، پشتیبانی‌ها، مانع زدایی‌ها
مقام معظم رهبری

معاون محترم بهداشت دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

موضوع: پیشگیری و کنترل حیوان‌گزیدگی و هاری

با سلام و احترام

به استحضار می‌رساند در ایران سالانه بیش از ۲۳۰۰۰۰ مورد حیوان‌گزیدگی به وقوع می‌پیوندد. تقریباً ۸۲٪ عامل حیوان‌گزیدگی سگ، ۱۳٪ گربه و ۵٪ سایر حیوانات می‌باشد. افزایش جمعیت سگ‌های بدون صاحب و یا رها شده و افزایش تمایل به نگهداری حیوانات خانگی به ویژه سگ و گربه منجر به افزایش تماس بین انسان و این حیوانات گردیده و عدم اطلاع و یا عدم رعایت اصول پیشگیری در مواجهه با حیوانات باعث افزایش موارد حیوان‌گزیدگی و تبعات ناشی از آن و حتی مرگ انسان ناشی از ابتلا به بیماری هاری و یا شدت جراحات و خونریزی گردیده است. طبق نتایج آزمایشات به عمل آمده تعداد قابل توجهی از حیوانات عامل گزش، مبتلا به هاری بوده‌اند. هر چند که با ارائه خدمات شبانه‌روزی و انجام اقدامات پیشگیری پس از گزش در واحدهای درمان و پیشگیری هاری در سراسر کشور، از ابتلا و مرگ حتمی تعداد قابل توجهی از افرادی که توسط حیوانات هار گزیده شده‌اند پیشگیری شده ولی به دلیل افزایش جمعیت سگ‌ها و کانون‌های مثبت هاری متأسفانه از ابتدای سال جاری تا اکنون ۱۵ مورد مرگ انسان ناشی از ابتلا به بیماری هاری در کشور به وقوع پیوسته است که در طی ۳۰ سال گذشته بی‌سابقه می‌باشد.

بر مبنای برنامه استراتژیک جهانی کنترل و حذف هاری که با توافق سازمان جهانی بهداشت (WHO)، سازمان جهانی بهداشت حیوانات (OIE) و سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO) تدوین شده، مقرر گردیده، مرگ انسان به علت ابتلا به بیماری هاری ناشی از گزش سگ تا سال ۲۰۳۰ میلادی به صفر برسد. استراتژی‌های اصلی در این برنامه شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. آموزش و اطلاع‌رسانی جامعه
۲. بهبود و ارتقا نظام مراقبت بیماری هاری
۳. دسترسی خدمات پیشگیری پس از تماس (PEP) برای همه
۴. واکسیناسیون دسته جمعی سگ‌ها

با توجه به تبعات بعضاً جبران‌ناپذیر حیوان‌گزیدگی و مخاطرات آن بر سلامت آحاد مردم، لازمست برنامه پیشگیری و کنترل حیوان‌گزیدگی و هاری به عنوان یکی از مهمترین موضوعات حوزه سلامت انسان و حتی دام مورد توجه جدی قرار گرفته و برنامه عملیاتی منسجم در این خصوص برای سال آینده تدوین گردد. همچنین

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۳۰۰/۲۳۷۱۹

تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۰۹

پیوست: ندارد

تولید، پشتیبانی‌ها، مانع زدایی‌ها
مقام معظم رهبری

موضوع با اولویت در دستور کار، کارگروه اجتماعی، فرهنگی، سلامت، زنان و خانواده استان و شهرستان‌ها قرار گرفته و تا تحقق اهداف مورد نظر و حصول نتیجه مطلوب، جلسات و اقدامات لازم به صورت منظم و مستمر پیگیری و اجرا شود. اهداف و اقدامات مورد نظر شامل موارد زیر است:

۱- جمع‌آوری و کنترل جمعیت سگ‌های بدون صاحب و واکسینه و عقیم‌سازی آنها توسط شهرداری‌ها (موضوع نامه شماره ۴۷۶۹۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۰ معاون محترم سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها کشور)

۲- پیشگیری و کنترل بیماری هاری در جمعیت سگ‌های صاحب‌دار و دام‌ها (متولی سازمان دامپزشکی)

۳- واکسیناسیون سالیانه سگ‌های گله و نگهدارنده بر علیه بیماری هاری (متولی سازمان دامپزشکی)
لازم به ذکر است یکی از مهمترین و اثر بخش‌ترین اقدامات در پیشگیری و کنترل بیماری هاری واکسیناسیون دسته جمعی سگ‌ها است. در صورتیکه ۷۵ درصد جمعیت سگ‌ها بر علیه هاری ایمن شوند، احتمال بروز و انتقال بیماری در جمعیت این دسته از حیوانات و به تبع آن در انسان نزدیک به صفر خواهد شد.

۴- کلیه سگ‌های صاحب‌دار واحد اپیدمیولوژیکی که هاری در آن بروز نموده باید در کمترین زمان ممکن تحت پوشش واکسیناسیون توام با قلاده‌گذاری و صدور برگه‌های بهداشتی مربوطه قرار گیرند. (متولی سازمان دامپزشکی)

۵- پیشگیری و کنترل بیماری هاری در حیات وحش (متولی سازمان حفاظت محیط زیست)

۶- برقراری سیستم مراقبت شناسایی دام‌های مبتلا و یا مشکوک به بیماری هاری و امحاء و دفن بهداشتی لاشه این دسته از دام‌ها همراه با پرداخت غرامت به مالکان مربوطه (متولی سازمان دامپزشکی)

۷- برقراری سیستم مراقبت و شناسایی در مناطق مختلف جهت شناسایی حیوانات گوشتخوار اهلی و وحشی مبتلا و یا مشکوک به بیماری هاری (متولی سازمان‌های دامپزشکی و حفاظت محیط زیست)

۸- نمونه‌برداری از موارد حیوانی مشکوک به هاری و ارسال به آزمایشگاه مرجع کشوری (متولی سازمان دامپزشکی)

۹- نظارت بهداشتی بر کشتارگاه‌ها و معاینات لازم دام‌ها پیش از کشتار و جداسازی و معدوم نمودن دام‌های واجد علائم عصبی مشکوک (متولی سازمان دامپزشکی)

۱۰- برگزاری جلسات آموزشی و بازآموزی غیر حضوری جهت پزشکان، کارشناسان و بهورزان به منظور آشنایی با دستورالعمل‌های جدید هاری و حیوان گزیدگی (خصوصاً مبحث واکسیناسیون و تزریق ایمونوگلوبولین ضد هاری)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۳۰۰/۲۳۷۱۹
تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۰۹
پیوست: ندارد

تولید، پشتیبانی‌ها، مانع زدایی‌ها
مقام معظم رهبری

- ۱۱- اجرای برنامه‌های آموزشی و بازآموزی غیر حضوری برای دامپزشکان و کارشناسان مرتبط در بخش دولتی و خصوصی با همکاری اداره کل دامپزشکی
- ۱۲- بازسازی، تعمیر و تجهیز واحدهای درمان پیشگیری هاری
- ۱۳- نظارت منظم و مستمر بر رعایت دقیق دستورالعمل پیشگیری و درمان هاری
- ۱۴- آموزش و اطلاع‌رسانی لازم برای عموم مردم به ویژه دانش‌آموزان در خصوص شناخت بیماری هاری، نحوه انتقال، پیشگیری و نحوه رفتار با حیوانات (سگ‌ها) در جهت کاهش حیوان گزیدگی با استفاده از ظرفیت صدا و سیما، آموزش و پرورش، جراید عمومی و وسایل ارتباط جمعی
- ۱۵- تشویق و ترغیب صاحبان حیوانات خانگی (سگ و گربه) جهت انجام واکسیناسیون حیوانات با همکاری اداره کل دامپزشکی
- ۱۶- هماهنگی و اقدام لازم جهت واکسیناسیون قبل از مواجهه (Pre-Exposure Prophylaxis) برای کسانی که بر حسب نوع شغل در معرض خطر حیوان گزیدگی و هاری می‌باشند مانند دامپزشکان و مشاغل گروه دامپزشکی، افراد شاغل در آزمایشگاه‌های تشخیص هاری، کارکنان مراکز نگهداری وساماندهی سگ‌های بدون صاحب (بخش خصوصی و دولتی)، شاغلین در بخش تشریح سازمان پزشکی قانونی، آتش‌نشان‌ها، مامورین حفاظت از محیط زیست، پاکبان‌ها (رفته گران)، کارکنان باغ‌وحش‌ها و غار نوردان
- ۱۷- با توجه به اهمیت موضوع ترتیبی اتخاذ فرم‌هایی که اقدامات انجام شده و مشکلات و موانع موجود به صورت مستمر به مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر گزارش گردد.

دکتر کمال حیدری
معاون بهداشت